

zala le količkaj dobre volje, ki pa bodo tudi pokazali zobe, ako bi koristni naroda slovenskega tako zahtevali.

To bódi naš program in s tem programom stopimo v volilni boj.

—t—

Tožbe in želje naših okoličanov.

VII.

Zanemarjena je okolica tudi glede šolstva. To je povsem naravno, kajti pri nastavljenju učiteljev ni toliko merodajno usposobljenost, nego veliko več politično mišljenje; prav za prav tudi politično mišljenje ne, ampak slepa pokorščina do mogočne gospóde. Osobito se ne vpraša, zna-li dotičnik zadostno slovenski jezik. Naša ljudska šola ne teži po tem, da bi si otroci pridobili za življenje prepotrebne znanja, ampak le po tem, da se pripravijo za raznarodjenje. Zadača naši ljudski šoli je ta, da pohajajoči jo otroci kolikor-móči hitro pozabijo svoj jezik in prenehajo čutiti za svojo — narodnost. Učitelj ne bódi to, kar bi po svojem poklicu moral biti — učitelj naroda — ampak on bódi agitator proti slovenski stranki, ako želi, da si kedaj zboljša ekzistencijo svojo. Istina ta je notoriška. Klasična priča za to našo trditev je znan okoličanski učitelj, ki je prvi mej prvimi, ko gre za agitacijo proti nam. Imen ni treba navajati. Učitelju temu se je mnogokaj odpustilo, kar bi se ne bilo kateremu drugemu in to samo za to, ker je priden agitator. Pred leti zakrivil je okoličanski učitelj v javnem prostoru nezasišlan čin proti pravdom in potem-takem proti kazenskim zakonom, ali niti lasu mu niso skrivili, kajti užival je milost na odličnem mestu.

V okolici je par učiteljev, ki ravno ne dajejo najboljših vzgledov v moralnem pogledu in potem-takem tudi ne morejo vstrezati vzvišenemu svojem poklicu. Ali kdo se briga za to? Nikdo! Naravno je, da šole, na kojih delujejo taki učitelji, ne morejo donášati pravega sadu. Otroci, izidši iz teh šol, ne znajo ni slovenski, ni italijanski, niti so si pridobili navadnih, za življenje prepotrebni znanosti.

Za naše razmere jako značilno je tudi to, da nam naspotne italijanske novine take učitelje postavljajo celó v izgled drugim učiteljem.

Prava nesreča za okolico so tudi takozvani capoville. Okoličanom se je odvezela pravica, da si svobodno volijo svoje župane, zato jim pa kar vsiljuje občinske načelnike, kakor se nastavlja drugi ce-

sarski in deželni uradniki. To se ne dogaja nikjer drugod v celi državi. Zakaj to? So-li okoličani državljani nižje vrste? Nimajo-li oni pravice za-se zahtevati ustavnih pravic, kakoršne uživajo vsi drugi? In da bi bili vsaj previdni pri izbiranju teh mož! Ali tudi to ne: pri izbiranju teh mož veljajo ista načela, kakor pri nastavljanju učiteljev. Zato pa vidimo, da ti možje niso čuvarji občine — kar bi morali biti — ampak paše v občini. V nekem selu naše okolice je capovilla, koji provokuje ljudi, kjer le more, da se le v vzbujenosti prenašajo in zagreše s katerokoli nepremišljeno besedo. Potem jih hitro ovadi, kazen pa je gotova. Ko je bil imenovan capovilla v nekem drugem selu, protestovali so proti temu občani z 80 podpisov. Toda nič ni pomagalo. Proti temu človeku vložila je žandarmerija dne 10. novembra 1886. leta pod št. 147 jako oster raport, a niti na odgovor ga niso klicali, niti se mu je česa zgodilo. S tem možem ima kazenski sodnik vedno posla, bodi-si kot tožnikom, ali kot tožencem, kar priča, da je v vednem prepiru se svojimi soobčani. Najlepša pa je ta, da navadno ne pride blizo in se da — kon-tumacirati. Tako se je godilo tudi nedavno, ko je nekoga tožil radi žaljenja časti: tudi takrat ni prišel braniti svoje časti. Je že vedel, zakaj ni prišel!

Nek drugi capovilla se je v pretečenem poletju na javnem prostoru pijan in v takem stanju po tleh valjal, da je bil ta dogodek nezasišlan škandal, kajti mimo-ideče ženske morale so od samega srava lice svoje v stran obračati. Ta dogodek se je prijavil kompetentni oblasti, tudi neka preiskava se je zapričela; ali konečno je menda padla v blato, kakor pače vsaka druga. Ob tej priliki se je izrazil nek žandarm: „Kaj pomaga delati raporte, ko se jim nič ne zgodi!“

Ti oblastneži so seveda pristranski do skrajnosti; kdor ni v njih milosti, pre-stajati mora obilico persekucij. Ako kdo pride k njim v kateri-koli zadevi, dobi navadno odgovor: Da, ko ne bi držali z Nabergojem, bi že bilo, tako pa ne! — Torej ne vpraša se, je-li ta ali ona za-deva opravičena, ampak odločilno je „kom drži“. Capoville, zanašujoči se na trdno zaslombo pri tržaški gospódi, menijo, da jim je vse dovoljeno. Takim postopanjem se dan na dan ruši v ljudstvu vera do predstoječih oblasti in goji vera do protekcionizma: ljudstvo se korumpira.

Tacih odnošajev ni smeti dalje trpeti, ako nočemo, da se okolica povsem ne demoralizuje v narodnem, moralnem in po-

— Ako se pa oglasijo pravi nasled-niki, mila mi hči, kaj bode potem?

— Oporoka je narejena v njegovo korist . . . Oni so vnuki, a ne sinovi.

— Ako pa začnejo pravdo?

— Vender je vsa stvar zopet v vaših rokah. Bodite na njegovi strani. Oporoka je zakonita in vsem znana. Se bode moralo morala soditi te grofove strniče. A kje se bodo sodili, pri kom? Pri vas. Zakaj mi storite ponavljati in objašnjavati vam, kar znate sami dobro?

Praksin se je zasmejal, poljubil hčer in dejal veselo:

— Ti si moj pravi svetovalec.

— Vse to mislite tudi sami, med tem ko jaz govorim.

— Rad bi bil, da bi ponavljala ti glasno, kar znam in mislim jaz. Rad bi te poslušal, ko razsojuješ a takim pogle-dom in glasom, kakor da si okrožni namestnik in sodnik.

Nasledek očetovega pogovora s hčerjo bil je laskavi prijem Lorenca.

Črez jeden dan govorilo je že vse glasno v mestu, a tudi v okolici, da se je raznesla o baronu Lorencu Ohotskem raz-burjena govorica, a da je ravno tako hitro izginila, kakor se je hitro razširila.

(Dalje prih.)

litičnem pogledu. Da se zabrani taka demoralizacija, je v interesu okoličanov, vlade in državne ideje. Tej nedostatkosti bi se pa dalo odpomoči le po tem, ako se odpravi institucija capovill in se dajo okoličanom iste pravice, kakoršne imajo vsi drugi državljani: pravice do slobodne volitve svojih načelnikov in do samouprave. —t—

Družba sv. Mohorja.

Med tem, ko udje Mohorjeve družbe sprejete knjige pridno prebirajo, hiti Mohorjeva tiskarna pripravljat nove knjige za tekoče družbeno leto. Ravnokar se dovršuje „Življenje Marije Device in sv. Jožefa“ in pa „Občna zgodovina“; pridno se stavijo in kmalu se bodo tiskale obečane molitvene bukve; pričenjamo tudi že delo „Slov. Večernicami“ in „Fiziko“, in koj potem, ko v roke dobimo imena letošnjih udov, pride zadnja knjiga, „Koledar“, na vrsto.

Ker izkušnja uči, da največ udov privabijo k družbi pobožne, zlasti pa molitvene knjige, naznanjamo, da izide letos sicer isti molitvenik, ki je oglašen v „družbenem oglasniku“; a napovedanim, po škofu Jak. Peregr. Pavliću spisanim trem delom onega molitvenika dodal je gospod predstavljalec še četrti del, ki obsega navadne molitve, kakor: juterno in večerno molitev, litanije, križev pot, molitve k sv. patronom za srečno zadnjo uro itd. Tako urejeni molitvenik z imenom: „Gospod, teči mi pomagat!“ služil bo lahko vsakemu kristjanu za domačo in cerkveno božjo službo. Bolnikom, starim ljudem in onim, ki so slabih očíj, pa merda še drugim ugajal bode molitvenik gotovo tudi v tem, da so molitve tiskane z velikimi črkami, kakor dozda je v nobeni drugi Mohorjevi knjigi. Zato prosimo, pri vabilu k letošnjem pristupu slovensko ljudstvo na to posebej opozarjati.

Kdor želi molitvenik v platno vezan dobiti, naj doplača 30 kr., v usnje in z zlato obrezo pa 50 kr.

Pri tej priliki še enkrat uljudno prosimo č. g. poverjenike, naj družbo pri-poročajo in naj kakor dozda požrtvovalno nosijo breme nabiranja in zapisovanja udov, da se družba v korist in čast slovenskemu rodu vedno bolj razširi in udomači, zlasti v pomejnih krajih Slovenije. Pred vsem pa želimo letos, da bi se oglasilo prav mnogo dosmrtnih udov, ker bomo že to spomlad pričeli z zidanjem nove, prostornejše tiskarne in knjigovez-nice in bo za to treba mnogo denarjev. Kdor je še mlad in trden, bo le sam dobiček imel, če plača 15 gold. na enkrat, namesto da bi po 1 gld. plačeval morda 30 do 40 let. Že več starejših udov nam je reklo, da se kesajo, zakaj se niso v mlajših letih zapisali za dosmrtno ude, ker jim tako pomore, da bodo morda mnogo, mnogo let dobivali družbene knjige po vrati. ne pa, kakor se zdaj včasih zgodi, da kdo nekaj let plačuje, potem pa eno leto vmes pozabi ali ne more plačati; in potem ima knjige, ki hodijo po več let na svetlo, pretrgane, ker mu manjka zvezka od tistega leta. Vsed toga izgubi veselje do cele knjige, katero bi sicer v z-zati dal, ako bi bila popolna. Družbi in udom bo torej enako pomagano, ako se oglasijo prav mnogo dosmrtnih družbenikov. Za novo stavbo si bode namreč družba morala denarjev vzeti na posodo in za iste plačevati obresti; če se pa nabere dovolj dosmrtnine, sme družba ta denar v hišo naložiti, in obresti plačujejo se potem iz najemščine in zaslужka tiskarne za natiskovanje knjig ustanovnikom.

Konečno opozarjamo še posebno vse naše č. g. poverjenike, da naj se nabira družnikov sklene z zadnjim dnevom meseca februarja in naj se vpisovalne pole z denarjem vred pošiljajo pod napisom: „Družba sv. Mohorja v Celovcu“

franko vsaj do 5. marca t. l. družbenemu blagajniku. — Kdor se pozneje oglasi, ne more se šteti za uda in mora plačati za knjige tisto ceno, kakor po knjigarnicah.

Na spremembo stanovališča društvenika med letom se družba pri tolikem številu ne more ozirati; vsak ud dobi tedaj knjige tam, kjer se je dal vpisati. Bog daj srečo!

V Celovcu, 20. januarja 1891.

Odbor družbe sv. Mohorja.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Razpuščenje državnega zbora odnosno nove volitve so zavladale vse naše politično življenje. Povsodi so se že določili volilni dnevi. Stvar se vrši tako hitrostjo, da se po vsej državi že posamične občine bavijo s pripravami za volitve. To so seveda vradne priprave. Ali tudi stranke so že na nogah. Odbor našega političnega društva, pomnožen po skupnih možeh, ima jutri svojo sejo. — Kranjski poslanci imeli so že posvetovanje v Ljubljani in, kakor se čuje, so se tudi sporazumeli glede postopanja pri volitvah. Moravski Nemci so že izdali svoj volilni oklic. — Kakor se čuje, hoče znani dvorni svetnik Lienbacher tudi po Koroškem ruvati. — Štajarski liberalci skličejo takoj shod v Gradec. — Češko nemški liberalci pozvali so okrajne volilne odbore, da takoj zaprično z delovanjem. — Starorusinska „Radarska“ se je že ustanovila kot centralni volilni odbor in je že izdala svoj volilni oklic, v katerem se posebno povdarja potreba povsem nezavisnih zastopnikov.

„Wiener Abendpost“ piše: Razni listi objavili so razne stvari o dogodkih v ministerstvu povodom razpuščenja državnega zbora. Ker pa posvetovanja v ministerskem svetu niso za javnost, je jasno, da vse te objave so le samovoljne kombinacije. —

V češkem deželnem zboru so završili obravnavo o proračunu ter zaključili deželni zbor.

Dalmatinski italijanaši odposlali so posebno deputacijo na Dunaj, da protestira proti pohrvačenju šol.

V ogrskem državnem zboru obravnavali so dne 29. t. m. ob postavnem načrtu o nedeljnem počitku. Več govornikov je povdarjalo potrebo, da vlada in družba pripomoreta do ugodne rešitve socialnega vprašanja. Trgovinski minister je obljubil, da hoče vlada predložiti postavo o zavarovanju delavcev proti nezgodam in o osnovi tovarniških nadzornikov. Poljedelstvo je izključeno iz predstoječega postavnega načrta. Predlogo so vsprejeli v pod-lago podrobni debati.

Nvanje države.

Nadvojvoda Ferdinand d'Este odpotuje 4. ali 5. februarja v Petrograd. „Hamburger Nachrichten“ — kakor se zdi organ Bismarckov — pišejo ob tem povodu, da si Avstrija hoče zagotoviti možnost prijateljstva do Rusije. Nemóje voditeljstvo v trojni zvezi je le do tedaj zagotovljeno, dokler v Avstriji vedo, da je Nemója v stauu se sporazumeti z Rusijo. Ko pa v Avstriji zvedo, da so se pretrgale zveze mej Nemóje in Rusijo, prevzame pa Avstrija voditeljstvo v trojni zvezi in postane Nemója od nje odvisna. Te skrbi ni mogoče se iznebiti, ako vidimo, kake gospodarske žrtve zahteva Avstrija od Nemóje. (To pa je že nesramno! Op. vredn.) Stari ta lisjak hujska torej neprestano proti Avstriji! Lepe zaveznike imamo!

Srbako ministerstvo podalo je svojo ostavko, toda brzojavne vesti trde, da se vrše pogovori mej regentstvom in ministerstvo v ta namen, da kabinet umakne svojo odpoved.

On . . .

Povest grofa E. A. Saliasa.

V.

(Dalje.)

— To je po tvojem, izgovoril je Praksin s smehom. — Device sodijo tako. A ako se bode ženil pol leta, tedaj izgubimo že neko podlago, do katere nam ne more pomagati nobeden človek. Tedaj pa ostanejo od grofa samo kosti.

— Ne dé nič, očka, on ne začne raz-sledovanja. Na vsak način, odložite je zdaj . . .

DOPISI.

Iz spodnje okolice. (Izv. dop.) [Barkovljani!] Te dni so prinesli tržaški italijanski listi vest, katera ni sicer nova, a za Barkovlje pomenljiva! Že večkrat se je mislilo namreč graditi v Barkovljah razven sedanjih že obstoječih dveh kopališč — veliko kopališče za tujece.

Stvar ni mogla zadobiti nikoli prave resnosti, a sedaj, kakor poročajo omenjeni listi, zgradilo se boče tam morda v kratkem veliko morsko kopališče za tujece. Gospodje, kateri se so postavili na čelo tej ideji — da ne govorim še o javnem podvzetju — proračunili so dotične stroške na en milijon gold. Od imenovanega zneska bi se računilo 100.000 gold. na vodstvo južne železnice, katera misli nekda napraviti v Barkovljah železnično postajo, 150.000 gl. na tržaški magistrat in drugo bi se nabralo privatnim putem, oziroma bi k temu pripomogla še tukajšna kupčijska zbornica.

Da utegne biti glede te zgradbe dokaj resničnega, nam priča to, da je kupil neki inženir z Dunaja največji in najlepši prostor v Barkovljah, kjer bode gradil raznovrstne „ville“ ali letovišča. Dotične „ville“ so namenjene za stanovanja tuji gospodi, krepčajoči se na Barkovljanskem zraku in Barkovljanski zdravi morski vodi.

Ne bodem razpravljal na dolgo, za koliko bi koristila, ali škodovala Barkovljam enaka zgradba. Omenjam le, da odkar so se jela širiti v Barkovljah tuja posestva in a posestvami tuji, jela je tam upadati domača, okoličanska samostojnost. Kopališča se je zgradilo — seveda ob obrežju a ravno to je velika škoda za Barkovljanske ribiče, koji ne morejo tam več ribariti. Napravile so se v Barkovljah v zadnjih 10 letih tudi raznovrstne tovarne ali fabrike, katere so — kakor tudi kopališča — povsem v tujih rokah. Sad teh tovaren je očeviden.

S temi tovarnami je prišlo v selo mnogo tujcev iz bližnje „geografične škornje“, in ž njimi nespodobne, da, divje italijanske kletvine in navade. Drugače pa je je vstopilo že pričetkoma njih obatoja v te tovarne nekaj domačih dečkov, sedaj že mladeničev. In tu imamo, dragi čitatelj, pravo, resno sliko iz našega okoličanskega življenja. Ti dečki postali so, kar so morali časoma postati, naši janičarji. Najostudnije italijanske kletvine, nesramno zaničevanje lastnega rodu, lastnega jezika, deloma tudi brezverstvo, vse to je sad tujega upliva in tovaren pri teh mladeničih.

In v tem obziru trpi in zelo trpi tudi avstrijski čut! Sploh se moremo pri nas v okolici žalibog predobro prepričati, da kjer pada vera, tam pada i narod, kjer ginemo v moralnem, tam ginemo tudi v narodnem obziru. — Ne vem, če je v tem pogledu tako tam ob tužnem Korotanu, ali sploh v deželah, kjer mora naroditi naš podlegati tujstvu. Ali tu pri nas v Trstu in okolici imamo v tem kaj živo sliko pred očmi.

Tu stavimo še zaupanje v naše oč. gg. duhovnike, a še med temi se najdejo, žalibog, nekateri, koji štejejo tržaški magistrat za svojo vrhovno oblast.

Učitelji imajo „zavezane roke“, to je nekateri — drugi so pa „kukavice“. Prepuščeni smo toraj ponajveč osodi, katera nam nikakor ni mila. Ali predaleč bi kmalu našel, vrniti se mi je toraj k predmetu. (Konec prih.)

Iz Brkinov, 14. januarja. (Izv. dop.) [Konec.] Kaj pa je še nadalje krivo, da jih toliko na beraško palico pride? Prave, dohtarji! Koliko poti napravi Brkin v Sežano in v Trst samo radi razžaljenja časti! Iz semnja domov vračaje se morda v gostilni sprejo in hajdi koj drugi dan k g. „kriminalrihtarju“ v Sežano iskat zadoščanja za svojo čast. Pred nekolikimi tedni hitelo je kaci petnajst oseb k sodnji v Sežano. In kaj se je neki tako strašnega zgodilo? V dveh najbolj kurjih vaseh so se babe sprle, no, morda tudi še zlasale,

(kar sicer ne vem) in tožba je bila takoj naperjena.

V Sežano in Podgrad hodijo te reve časti iskat, doma pa ni ne moke, ne krompirčka, letos pa še oblice ne. Sama lakota, pomanjkanje in ž njo vedno združena nesnaga vlada tako v hiši, na dvorišču in v hlevu, kamor se le ozreš.

Kar se glavnih pravdarjev tiče, prekašajo pa v Nakelski županiji vse druge posebno Vatovlje, Mislische in Barka. Tu se Vam, g. urednik, nahajajo ljudje, ki absolutno brez pravde živeti ne morejo. Spominjam se, da je šel nekdo svojega soseda za 25 kr. tožit. Dalje, da sta radi jednega zidu oba nasprotnika prišla ob vse svoje. Zastonj, Brkin gre s svojim „púntom“ naprej!

Koliko poti to stane! Koliko časa in denarja! Ne pomeni-li to, spravljati svoje lastne otroke na beraško palico?! Prigodi se pa tudi, da je g. sodnik v Sežani kaj čuden mož in da pride pri tem ali onem v veliko zamero. Kaj tedaj s takim gospodom? Tožiti začno še sodnika. Ubogi sodnik, po tebi bo. Pa kaj, naj zve še on, kako smo „fini“. Nekateri so že Brkinom svetovali, naj bi se v Sežani sezidali nekak „Brkinski dom“, tako, da bi pravdarji kar tam prenočevali, in bi jim ne bilo treba domov čez noč hoditi.

Pri takem mejsebojnim življenju je gotovo nemogoče, da bi kmetije napredovale, marveč popolnoma v vsakem obziru nazadujejo. Božjega blagoslava pa tudi ne more biti pri tacih razmerah. Pri nas smo se pa tudi tako razvadili, kakor Vi meščani v Trstu. Kava, sladkor, riž, to mora tudi pri nas vsaki dan biti. Da se pa to s Trsta prinese, snosi Vam naša Brkinka vse svoje mleko, maslo, fižol, krompir, sadje itd., da tam za take reči zameni, za kar zamudi cela dva dneva.

Še dosti napak sem se danes namenil pograjati, a naj bode s tem dosti. Zadovoljen bi bil, da se samo te kaj kmalu popravijo. Te sem Vam hotel le predočiti v nekako tolažbo pri letošnjem pomanjkanju in v premišljevanje v zimskih dnevih in večerih. Bog pa in vsi svetei pomozite našemu Brkinu do pameti, drugače, bode prišlo ravno tako, kakor pred 1848. letom, t. j. prej je bilo vse grofovsko, a sedaj bode pa vse davkarijsko. Z.

Različne vesti.

Odbor političnega društva „Edinost“ ima v nedeljo, dne 1. februarja t. l. ob 10. uri p. p. svojo sejo v prostorih „Del. podp. društva“. Na dnevnem redu je posvetovanje o državnoborskih volitvah. Vabljeni so odborniki, njih namestniki in zaupni možje, da se gotovo udeležijo te seje.

Maša zadušnica za pokojnega cesarjeviča Rudolfa služila se je danes v cerkvi Marije pomagaj. Pri sv. maši bili so navzoči namestnik vit. z Rinaldini, načelniki civilnih in vojaških uradov, podpredsednika mestnega sveta in mnogo družega občinstva. Del. podp. društvo bilo je zastopano po deputaciji.

Odlikovanje. Okrajni glavar na Voloskem, g. Jettmar je imenovan namestniškim svetovalcem.

Imenovanje. Finančni minister imenoval je finančnega komisarja Miroslava Kaderka finančnim sekretarjem v obsežju tržaške finančne direkcije.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu nabralo se je namesto venca na rakev pokojnega Jakoba Gorupa 26 gl. 50 kr.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti oziroma za otroški vrt v Rojanu poslalo je „Hranilno in posojilno društvo v Nabrežini“ po g. Iv. Resmanu 2 gl. 30 nvč., katerej svoti je pridel označeni gospod sam 70 nvč.

Župan Pitteri in Slovenci. Naš hrabri „Cittadino“ naklonil nam je včeraj veliko,

nezasluženo čast: bavi se namreč z našim člankom, kojega smo napisali povodom izvolitve novega našega župana. Obzaluje mo le, da dobri „Cittadino“ ni pogodil ravne poti do našega vira, ampak, da se je potrudil daleč na okoli, celo preko Dunaja, da izve o tem, kar mi pišemo. Vsakdo, kdor je rečeni naš članek čital, mora priznati, da je bil mirno, dostojno in — to se razume ob sebi — našemu stališču primerno pisan. O sovraštvu in nasprotstvu ni bilo govora, pač pa smo rekli, da hočemo najpoprej videti dejanja in potem soditi. Je li to kaj slabega? Ako bi hoteli „Cittadinovo“ teorijo, — da je vse ono zanj dobro, kar nam ne ugaja — malo po svoje zasukati, potem bi seveda naša sodba o županu Pitteriju ne bila baš laskava — kajti izvestno je, da vse ono, kar „Cittadinu“ ugaja, ni vredno ni počenega groša.

Znani tržaški veterinjak „Il Cittadino“ ve povedati svojim čitateljem, da je sv. oče papež zapovedal svojemu nunciju Galimbertiju na Dunaju, naj tihoma naroči avstrijskim škofom po škofijah slovenskih, da delujo na to, da se staroslovensčina iz cerkvenih obredov iztrebi, kajti ni dopuščeno, da se v njej bere sv. maša. Navedeni list smatra to kot papežev odgovor na nedavno vprašanje nekaterih laških duhovnikov v Dalmaciji, je li staroslovensčina v cerkvi enakopravna z latinščino. Ne vemo, koliko je na tem resnice, kajti obseg enacega priporočila iz papeževe roke bi težko prišel v roke „Cittadinovemu“ poročevalcu. Preverjeni smo pa tudi, da sv. oče Leon XIII., ki se je skazal nam Slovanom posebno naklonjen z razglasenjem praznika sv. Cirila in Metoda, gotovo ne bode ravnal protivno svojim slavnim prednikom, ki so našo staroslovensčino spošali vredne za obredni cerkveni jezik. Sama strast pač govori iz lašnjivega laškega dopisnika, ki bi želel, da staroslovensčina izgine kar čez noč iz onih cerkva, v kojih je še v navadi. Glasni protesti hrvatske mladine iz Zagreba in Slovanov sploh proti nenavadni nakani spljitskega škofa Nakića, ki je nedavno zabranil enemu svojih novomašnikov brati sv. mašo v glagolici, pričajo nam, da slovenski narod se trdno drži starodavne navade ter ne pusti, da se mu odvzame. Drugod pa, koder se je slovensčina v cerkvah zamenila latinščino, živa in splošna je želja, da se zopet uvede starodavna staroslovensčina in upelje cirilometodijeska cerkev. Glej našega kmeta, in prašaj ga, v katerem jeziku želi, da se obhajajo sveti obredi; in odgovori ti brez dvojbe: v slovenskem! Cirilometodijeska cerkev bila bi brez dvojbe ona vez, ki bi avstrijske Slovane tesno vkupe zvezala ter jih pripeljala k skupnemu in zavednemu delovanju; bila bi ta tudi ona vez, koja bi zvezala ločene slovenske brate z rimskokatoliško cerkvijo.

Pritožbe povodom ljudskega štetja. Iz Trsta se nam piše: Naznanjam vam, da se naši nasprotniki delovali na vse mogoče načine za svojo stranko, osobito pa so se odlikovali hišni oskrbniki. Popisali so sami pole, ne da bi koga kaj vprašali in niti podpisati niso dali, kakor postava zahteva. K meni poslal je n. pr. — stanujem v hiši Maramoli, Bariera vecchia št. 20 — nekega dečaka. Ta me ni vprašal družega, nego kedaj sem rojen in potem je odšel. Pričakoval sem vedno, da pride k meni, da vidim, so-li prav napisali — ali zastoj sem čakal. Protestujem proti takemu postopanju!

Iz Trsta se nam piše: V ulici Farneto št. 20 prišel je gospodarjev namestnik k vsem stanovnikom, toda brez popisnih pol. Bilježil si je le na navadni papir ter odšel, ne da bi jih vprašal, kateri da jim je občevalni jezik. Ako pomislite, da ta administrator ima v svoji oblasti kaci 40 hiš, lahko zračunate, koliko naših duš je izgubljenih. Znanec mi je pripovedoval, da mu je gospodar prinesel že popisano polo z italijanskim občevalnim jezikom. Znanec moj je protesti-

ral, trdeč, da se v njega družini govori slovenski. Gosp. Miler — menda je vodja mestnih šol — se je pa jezil, češ, da v Trstu se govori italijanski. Konečno je pa vender-le popravil. —

Pri sv. Alojziju (h. št. 16) rekel je dotični komisar na opazko, da tu stanujejo sami Slovenci: „To ni res, kajti v celem II. okraju sem napisal le dvema družinama slovenski občevalni jezik.“ Torej samo cikorija! Zvedel sem tudi, da po nekod v II. okraju komisarji zapisujejo „italiano-sloveno.“ Kako to?! V navodu slavnega magistrata samega čitamo, da je kot občevalni jezik napisati jeden sam jezik. Kako se to strinja?! — Iz Trsta se nam piše: Naznanim Vam, da vsi vratarji moramo služiti za palico, na katero se opira italijanstvo. Vpisali so nas proti naši volji za Italijane. In mi moramo molčati, ker smo pod njih streho.

Prebivalstvo Trsta. Iz prvih statističnih podatkov se je zvedelo, da šteje Trst blizu 30.264 bivalcev (fitnikov) in 154.827 prebivalcev nasproti 28.857 fitnikov in 141.740 prebivalcev leta 1880. Naraslo je torej 13.087 duš ali 8.45%. Izvestno se je ves ta naraščaj pripisal Lahom v tem ko smo Slovenci najbrže za kako stotino v številu padli. —

Zadeva dosedanjih uradnikov in čuvajev pri mestni užitnini dala je povod nekaterim časnikom, da so se zanje začeli zanimati. Vsi sploh obžalujejo njih žalostni položaj ter nagovarjajo vlado, da je sprejme po sprejemu užitnine v svoje službe. Mi smo o teh uradnikih že izrekli svoje nepristransko menenje ter izrekli upanje, da bode vlada uvaževala dosedajšo službo in sploh položaj nekaterih posameznikov, ki se bodo lahko uporabili v državni službi. Ali pa bi bili vsi ti uradniki sposobni za državno službo? Nikakor ne. Pred vsem treba je pomisliti, da bode državna uprava užitninskega davka rabila nad polovico manj osebja, nego je je rebita mestna uprava, čeprav se je dosedaj pobiral samo vinski in mesni davek ter je Trst bilo odprto mesto. Ali to osebje moralo bo biti večje svoje službi in imeti zahtevane izpite ali vsaj zadostnooliko. Kakšni so pa bili dosedajšnji državni uradniki in čuvaji? V upravi mestnega daca je vladal dosedaj najgrši nepotizem. Voditelj dace uprave, sam iz Vrbenika, sprejemal je najraje svoje domačince koji so — conditio sine qua non — morali pred vsem biti laškega mišljenja. Od tod je nastalo, da so neuki ljudje brez šol in nikacih vednosti postajali iz preprostih čuvajev kmalu „uradniki“ — da Bog pomagaj. Grdi nepotizem jim je pomagal do nezastuženega kruha. Mnogo je mej temi uradniki tudi izsolancev, takozvanih „sbaglia carriera“ (ki so z grešili svoj poklic) pomorskih kapitanov itd. kateri so pa navadno zaostajali za „učeniimi uradniki“ iz laške Istre. Na prve se vlada izvestno ne bode mogla ozirati kajti njih nevednost in vladine zahteva se ne strinjajo. Na druge se tudi ne bo mogla dosti ozirati kajti za državno službo iščejo se pred vsem značajniki — kakoršni so mej to družbo redko sejani. Poleg tega manjka nekaterim znanje deželnih jezikov. Kaj bode z ostalimi? Nekateri porabi mesto za pobiranje doklad, drugi bodo pa na — suhem, v dokaz, da magistratova slava v Trstu ni večna. Veste pa, kaj zahteva tržaški mračnjak „Il Mattino“? Duhoviti pisatelj ne tirja nič družega nego, da bode morala mestna uprava skrbeti, da se ti reveži dostojno odškodujejo, namreč denejo v pokoj ali se jim vsaj da odškodnina enkrat za vselej. Mesto naj bi si tedaj naložilo samo težko breme; ti neuki ljudje naj bi vlekli svojo mesečno pokojnino, občinar pa naj bi plačeval, da je črn! —

Volilni shod. Volilni odbor „Tržaškega podp. in bralnega društva“ vabi društvenike k volilnemu shodu v društvene prostore za jutri, nedeljo dne 1. februarja t. l. ob 3. uri popoldne.

